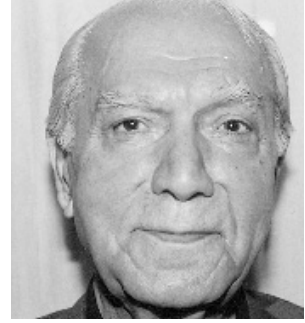

KEMAL GÜVEN

Kars Eski Milletvekili, TBMM Eski Başkanı (1973-77)

Kars siyasetinin seçkin evlâdı Kemal Güven, başarı grafiğini Meclis Başkanı olarak tamamlamıştı. Anadolu Kulübündeki söyleşide çocukluğunu, gençlik yıllarını ve kendisini siyasete götüren yolları irdeledi, bir dönemin siyasi portresini bizler için tanımladı.

Kemal Güven

Hayatım

“Mustafa Kemal’in adını verdiler”

Babam ve annem aslen Erzincanlıdır. Babam hakim olduğundan ailem bir yerden diğerine dolaşır. Babam Ünye’de görevliyken, Trabzon Maçka’da 1921 yılında dünyaya gelmişim. (Erzincan nüfusuna kayıtlıyım)

Doğduğum yıl Milli Mücadelenin Anadolu’da tüm şiddetiyle devam ettiği ve Mustafa Kemal isminin her tarafta sevgiyle anıldığı yıllarmış. Bu yüzden bana ‘Mustafa Kemal’ adını vermişlerdi.

“Babam gibi Hukuk okumak istedim”

İlkokul üçe kadar Karaköse’de okudum. İlkokul Kars Çıldır’da bitirdim. Babam emekli olup Kars merkezde avukatlığa başlayınca orta öğrenimi mi Kars lisesinde tamamladım. (1940)

Adliye Bakanlığı 60 öğrenciye mecburi hizmet karşılığı yatılı okuma şansı tanıyordu. Bu sınavı kazanıp Hukuk Fakültesine kaydımı yaptırdım. 1944 yılında mezun oldum. (Hukuk Fakültesinin ilk dört yıllık mezunlarıydık.)

Adliye Bakanlığı mecburi hizmetimi nerede yapmak istediğimi sorunca, hiç düşünmeden Kars demiştim. Ailem ordaydı, onlara yakın olmak arzusu vardı.

Kars’ta hakimlik stajına başladım.

1946’da altı aylık yedek subay okulunu topçu olarak tamamladım. Askerliğin geri kalan kısmını askeri hakim olarak yapmam için kura çekildi. İstanbul komutanlığının emrine verilmiştim.

“Kurada Posof çıktı”

Askerlik dönüşü yarım kalan hakimlik stajıma devam ettim. (Sarıkamış’ta üç ay kadar yetkili sorgu hakimliği yaptım.)

Stajı tamamlayınca Adliye Bakanlığı nezdinde yeni görev yeri için kura çekildi. Şansıma kurada Kars'ın Posof ilçesi çıkmıştı.

Posof'a yol ve vasıta yoktu. Ardahan üzerinden at ve katırla ancak ulaşılabilirdi. Bir atın üzerinde valizlerim, birinde de ben, 60-70 km.lik yolu bir kış günü kat etmiştim.

Bir yıl sonra tayinim Kağızman'a çıktı. 1948'den 1952 yılına kadar Kağızman'da Savcılık görevini üstlendim. Mithat Kayalar'ın torunu, Abdurrahman Hatunoğlu'nun kızıyla evlendim. Tuzluca ve Iğdır'da Asliye teşkilatının kuruluşu için girişimler vardı. Bu nedenle Tuzluca'da görev aldım.

“CHP Kars Milletvekili”

Tuzluca'da 1954 yılında savcılık yaparken aklımda hiç olmayan bir teklif aldım. Turgut Göle, Sırrı Atalay ve CHP Kars İl başkanı Saffet Tiryaki yanıma gelerek milletvekili adayı olmamı istediler. Uzun zaman baskılara direndim. Peder de benim politikaya atılmama karşıydı. Fakat her nasılsa bir gün pederi ikna etmeyi başarmışlardı. Yıldırım telgrafla istifamı verip CHP milletvekili adayı oldum.

Çoğunluk sistemi vardı. Seçim sonuçları açıklandığında CHP Kars, Malatya, Tunceli ve Sinop milletvekilliklerinin tamamını kazanmıştı.

Mecliste ki milletvekili sayımız 30 kadardı. Kars Mebusları arasında Mehmet Hazer, Sırrı Atalay, İbrahim Us, Hasan Erdoğan, Rıza Yalçın vs. vardı. 1957 seçimlerinde Kars'ın milletvekili sayısı 12'ye çıkarılınca aramıza Behram Öcal ve Kars Milli Eğitim Müdürü Şemsettin Ataman da katıldı. 1960 ihtilali olunca herkes kısa süre için köşesine çekildi. Ben de Emlak Kredi Bankasının yönetim kuruluna girdim.

“1973-1977 dönem TBMM başkanlığına seçildim”

1960 İhtilaliyle iki önemli değişiklik yapılmıştı: Çoğunluk sisteminin yerine nispi temsil sistemi gerilmişti. Ayrıca Millet Meclisinin yanı sıra Senato da açılmıştı.

1961'de Sırrı Atalay, Turgut Göle ve Mehmet Hazer, Senatörlüğe; geriye kalanlar da milletvekilliğine aday oldular. Turgut Göle kaybetti. Ben milletvekili olarak tekrar seçildim. Ancak 1965 Milletvekilliği seçimlerinde Turgut Göle de katılınca, bir takım istenmeyen politik manevralar sonucunda liste dördüne geldim ve seçilemedim. Yem sanayi yönetim kurulu üyeliği ve Ankara savcı yardımcılığı görevlerini üstlendim. 1969'da tekrar politikaya döndüm, liste birincisi oldum. 1973 seçimlerinde de rahmetli Doğan Araslı'nın ardından ikinci sırada listeye girdim. Milletvekili seçilip 1977 yılına kadar TBMM Başkanı olarak görev yaptım.

“Adım Cumhurbaşkanlığı adayları arasındaydı”

Cumhurbaşkanlığı seçimleri çekişmeli geçiyordu. CHP’den üç adayın isimi grup toplantılarında tartışılıyordu: Sırrı Atalay, Turan Güneş ve ben. Hiçbir aday 40-50’den fazla oy alamıyordu. Çekişmeler bazen hoş olmayan durumlara neden oluyordu. Yapılan bir toplantıda Sırrı Atalay ve Turan Güneş, “Şimdilik kaydıyla adaylıktan feragat ediyoruz” diyince, ben de kürsüye çıkıp “Sadece bu dönem değil, hiçbir dönem adaylığı düşünmüyorum” diyerek, kısır tartışmalardan tek yanlı kararlar çekildim.

1977 seçimlerinde tekrar milletvekili seçildim. 1980’den sonra aktif politikadan çekildim.

“Ocak-Bucak teşkilatı yararlıydı”

1950’li yıllarda ocak bucak teşkilatları vardı. Siyasi partiler köylerde ocaklar, ilçelerde bucaklar şeklinde örgütlenirdi. Ocak kongrelerinde milletvekilleri köy meydanlarına iner, halkın arasına karışırdı. Köyün ileri gelenleriyle oturup bucak teşkilatının nasıl oluşturulacağı, yeni başkanın kim olacağı tartışılırdı.

Maalesef DP iktidarında ocak başkanları devlet memurlarının atanması işlerine müdahale ettiklerinden 1960 Anayasasıyla işlevlerine son verildi. Eksik yanları vardı ama bunlar telafi edilebilirdi.

“Mecit (Hun), Iğdır ve Türkiye’yi objektif değerlendirirdi”

Iğdır’daki meslek arkadaşlarımızı ziyaret ederken bir vesileyle Mecit, Aziz Güney ve Cihangir Turan’la tanışma fırsatım olmuştu. Dostluğumuz zamanla pekişti. Iğdır’a gittiğimde ya Mecit’in yada Cihangir’in evinde misafir edilirdim. Milletvekili olduktan sonra aynı partiye mensup olduğumuzdan bir araya gelir, görüş alış verişinde bulunur, partinin genel durumunu tartışırdık.

Mecit, Iğdır ve Türkiye politikasını objektif olarak değerlendirirdi. O zamanlar CHP teşkilatı içinde farklı bir anlayış vardı. Kişilerin ön plana çıkmasından ziyade herkesin kendi gücüne göre partiye katkıda bulunmasına önem verilirdi. Iğdır, Tuzluca, Aralık ve Kağızman benim görev alanımdaydı. Bu yüzden bu bölgedeki örgütlenmeleri birlikte koordine ederdik. Bu başarılı çalışmalar sayesinde seçimleri kazanırdık.

Mecit’in partiye bağlılığı tartışılmazdı. CHP’nin Iğdır ve yöresinde yarattığı iyi intibadan birinci derecede rol oynamıştır. Sadece halkla değil parti içindeki arkadaş grubuyla da fevkalade diyalogu vardı.

Birbirini seven, samimi bir arkadaş grubuydu. Hepsini aynı istikamette konuşur, yapıcı şekilde partinin sıkıntılarını çözerlerdi. Bizi köylere götürdükleri zaman, insanlar etrafımızı alır, büyük sevgi ve saygıyla yanımızdan ayrılmazlardı. Bu başarının mimarı arkadaş grubu ve özellikle Mecit’ti. Arada

bir kırgınlıklar olmaz değildi. Ama bu gibi sorunlar hiçbir küskünlüğe yer vermeyecek şekilde hızla aşıldı. Parti anlayışı ve siyasi hayat bakımından Mecit o bölgedeki insanların başı ve sembolüydü

Mecit'in öne çıkan özelliği iyi niyet sahibi olması ve üzerine aldığı görevleri sonuna kadar namus ve haysiyet meselesi olarak yerine getirmeydi. Mecit'in kişisel bir menfaat için partiye cephe aldığına veya birilerine kırgın olduğuna şahit olmadım. Aksine arada bir Tuzluca, Aralık teşkilatlarında sorunlar çıkar, Mecit kırgınlıkları giderir, partinin dağılmasını engellerdi. Mecit davranış ve konuşmalarıyla inançlı bir sosyal demokrat olduğunu kanıtlamıştı.